

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Rönkkö, Eva

Title: Kieli, käytännöt ja osallisuuden rakentuminen naisten ohjatussa liikuntaryhmässä

Year: 2024

Version: Published version

Copyright: © 2024 kirjoittajat

Rights: CC BY 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

Rönkkö, E. (2024). Kieli, käytännöt ja osallisuuden rakentuminen naisten ohjatussa liikuntaryhmässä. *Migration*, 50(1), 54-59. <https://siirtolaisuus-migration.journal.fi/article/view/145753>

KIELI, KÄYTÄNNÖT JA OSALLISUUDEN RAKENTUMINEN NAISTEN OHJATUSSA LIIKUNTARYHMÄSSÄ

EVA RÖNKKÖ

FT, tutkija | Liikuntatieteellinen Seura,
Jyväskylän yliopisto

Tarkastelen artikkelissa kielen käyttämiseen liittyviä tilanteita ja niiden vaikutuksia osallisuuden rakentumisessa monikielisessä naisten liikuntaryhmässä. Empiirinen aineisto on kerätty väitöstutkimuksessa julkisen liikuntapalvelun toiminnassa vuosina 2017–2021. Liikuntaryhmässä osallisuus tarkoitti nähdä ja kuulla tulemista sekä liikkujana että ihmisenä. Osallisuuden muodostumisessa kielellä oli kommunikatiivinen roolinsa liikkeiden ohjaamisessa ja tiedon välittämisessä. Lisäksi määritteli kieli liikkujien sosiaalista asemaa sekä ryhmän ilmapiiriä. Ohjaajan kielen käyttämisen tavoilla oli merkitystä siihen, miten liikkumaan tulleet näkivät itsensä suhteessa ohjaajaan sekä syntyikö ryhmässä sosiaalista läheisyyttä ja moraalista hyväksyntää. Monikielisessä liikuntayhteisössä keskeiseksi nousee tilannekohtainen rento ja limittäinen kielten käyttäminen etnis-kielellisiä rajoja ylittäen.

Kuva: Pexels.com

Monikielisyys ja muuttuva kielimaisema tarjoavat liikuntayhteisöissä yhtäältä mahdollisuuksia sekä menestystä, mutta voi toisaalta toimia osallisuutta ja omaehtoisuutta rajoittavana tekijänä.

Kansalliset rajat ylittävä liikkuvuus yhdessä ammattimaistuneen urheilun kanssa ovat kasvattaneet liikunnayhteisöissä käytettyjen kielten kirjoa. Huippu-urheilussa kielellistä moninaisuutta lisäävät ulkomaalaistaustaiset valmentajat sekä erilaiset seura- ja joukkuevahvistukset. Samoin harrasteryhmissä liikkuu yhä enemmän eri kieltä puhuvia henkilöitä.

Kielellinen moninaisuus on ilmiönä suomalaisessa liikuntakulttuurissa vielä varsin näkymätöntä ja vähän tutkittua. Yksikielisyyden normiin pohjautuvat kieli-ideologiat, uskomus liikunnan universaaliuuteen sekä slogan ”Liikunta on yhteinen kieli” ovat vaikuttanut siihen, että liikuntapolitiikassa ja -tutkimuksessa on kielellistä moninaisuutta ja siihen liittyviä käytäntöjä tarkasteltu varsin vähään (Rönkkö 2020). Keskustelut kielistä ja kielikäytännöistä kytkeytyvät lähinnä ulkomaalaistaustaisten henkilöiden kotouttamiseen ja kansallisen kielen oppimiseen. Kielellinen moninaisuus on kuitenkin kotouttamista laajempi kysymys koskettaen muutoiperäisten henkilöiden lisäksi myös kansallisia kieliyhteisöjä.

Tarkastelen tässä artikkelissa, miten kielten käyttäminen sekä oman kielen puhuminen on vapaa-ajan liikuntaryhmässä yhteydessä osallisuuteen ja joukkoon kuulumiseen. Osallisuus ja joukkoon kuulumine ovat liikuntaryhmässä fyysisen rasituksen ja liikunnallisten tavoitteiden rinnalla tärkeitä tekijöitä, jotka tukevat liikunnallista aktiivisuutta ja omaehtoisuutta sekä liikkujien sitoutumista ryhmään (Rönkkö 2023). Osallisuudella tarkoitan liikuntayhteisössä nähdä ja kuulla tulemista sekä liikkujina että ihmisenä siten, joka vastaa liikkumaan tulneiden omia tavoitteita ja minäkuva. Joukkoon kuulumine edellyttää sosiaalista ja moraalista läheisyyttä sekä tunnustetuksi ja hyväksytyksi tulemista omana itsenä (Bauman 2020, 88–90).

Osallisuus on vahvasti yhteydessä kieliin ja kielikäytäntöihin, sillä yhteiskunnallisilla ilmiöillä ja prosesseilla on kielellinen luonne. Kielellinen luonne tarkoittaa yhtäältä suhtautumista eri kieliin sekä toisaalta käytäntöjä ja valintoja monikielisessä toimintaympäristössä ihmisiä yhdistävänä tai syrjään jättävänä. Kielillä on erilaiset statukset sekä yhteiskunnallinen oikeutus niiden käyttämiselle määrittäen myös kielen käyttäjien statuksia. Kun toisten monikielisyttä nähdään rikkautena, puhutaan toisten kohdalla kielitaidottomuudesta. (Pöyhönen ym. 2019.)

Monikielisyys ja muuttuva kielimaisema tarjoavat liikuntayhteisöissä yhtäältä mahdollisuuksia sekä menestystä, mutta voi toisaalta toimia osallisuutta ja omaehtoisuutta rajoittavana tekijänä. Rajoja syntyy kielestä resurssina, mutta myös eri

kieltä puhuvien sosiaalisista paikantumisista. Lisäksi monikielisyys liikuntaryhmässä voi tuoda valtasuhteisiin perustuva epäsymmetriaa, joka ilmenee vuorovaikutuksen säröinä osaja-oppi- ja asetelmana syntyperäisten ja ei-syntyperäisten kielienpuhujien välillä (ks. Kurhila 2001).

Artikkelin aineisto perustuu väitöstutkimuksessa tehtyyn etnografiseen kenttätutkimukseen julkisen liikuntapalvelun ryhmissä vuosina 2017–2021 (Rönkkö 2023). Osallistuin viikoittain lähiöissä naisille järjestettyihin monikielisiin liikuntaryhmiin tutkijana ja itsekin liikkujana. Keräsin aineiston liikuntatiloissa ja pukuhuoneissa havainnoimalla niin liikkujia kuin myös ohjaajaa. Lisäksi haastattelin 19 liikkujaa sekä kahta ohjaajaa ja koordinaattoria. Aineiston analyysimenetelmänä käytin teoriaohjaavaa sisällönanalyysia, jonka toteutin monivaiheisena prosessina.

Koska eri kieltä puhuvat naiset osallistuivat ohjattuun liikuntaan useita vuosia, oli lähiön liikuntaryhmästä muodostunut liikuntayhteisö, jossa tavat toimia kielivät ryhmäläisten tunteesta kuulua liikuntayhteisöön. Tarkastaen näitä toimitapoja kielen kommunikatiivisen sekä identifioivan roolin kautta peilaten käytäntöjä osallisuuden rakentamiseen vapaa-ajan liikuntaryhmässä. Artikkelissa käytetyt esimerkkikatkelmat ovat aineistolainauksia väitöskirjasta, haastateltavien nimet anonymisoituna.

Kielten käyttäminen liikuntaryhmässä

Liikkuminen sekä ohjaaminen kielellisesti moninaisessa ryhmässä on lähtökohtaisesti monimuotoista ja kielirajat ylittävää, jossa yhdistyvät kehollinen ja kielellinen vuorovaikutus sekä tunnepohjainen ilmaisu. Vaikka liikkuminen ryhmässä onnistuu liikkeitä toistamalla ilman yhteistä kieltä, tarvitaan suorittamisen rinnalle liikkujien neuvoamista ja ohjaamista, kuten liikkeiden selittämistä, asentojen korjaamista, rasiuksen sanallistamista. Olin kirjannut kenttäpäiväkirjaan seuraavasti: "Vaikka naisten suomen kielen ymmärtäminen oli vähäistä, he näyttivät pitävän tärkeänä sitä, että heidän ohjaajansa opettaa liikkeitä tekemään oikein."

Ryhmän ohjaajan liikunta-alan kielivaranto oli ei-syntyperäisenä suomen kielen puhuja rajallista. Ohjaus oli kuitenkin hyvin ymmärrettävä, selkeä ja kannustava. Ohjaaja näytti vaihtoehtoja, tuli luo, korjasi asentoja ja koetti selkeästi suomea puhumalla sekä kieltä vaihtamalla saada neuvoja perille. Tilanteessa sekoittuvia eri kielten käyttäminen ja ei-kielelliset ilmaisut.

Koska ohjauksen aikana käytettävä sanavarasto on rajattu ja suppea, tulivat säännöllisesti ryhmiin osallistuneille tärkeimmät suomenkieliset ilmaisut englannilla tai muilla kielillä täydennettyinä melko nopeasti tutuiksi. Liikuntatuokioiden teho ei siten

jäänyt kielimuurin taakse. Selkeä suomi, joustava ja limittäinen kielten käyttö yhdistettynä liikkeiden näyttämiseen sopii tilanteeseen, jossa päämääränä on liikuntakokemus itseisarvoisena, ilman kotouttamisen piiloagenda.

Ohjaaja puhumisen mittapuuna

Kielellisesti moninaisessa ryhmässä ohjaajan "ei niin hyvä suomi" kääntyi monella tavalla eduksi. Verrattuna runsassanaiseen ohjaukseen, saivat naiset yksinkertaisemmasta puheesta paremmin selvää.

Meidän ohjaaja puhuu suomea, mutta hän puhuu... hän on maahanmuuttaja itse ja hän ei osaa suomea niin hyvin kuin suomalaiset ohjaajat ja se on kaksi eri kieltä, me maahanmuuttajat ymmärrämme toisiamme paremmin kun toi... kun me puhutaan suomalaisten kanssa. Mulle on helpompi puhua maahanmuuttajien kanssa (suomea), kun suomalaisen kanssa (Raquel).

Myös ohjaaja pohtii puhumista ja kielen käyttämisen suhdetta ohjaamiseen. "Se on tärkeä, että ei tarvitse miettiä, meneekö se kieli täysin oikein" (Ohjaaja).

Ulkomaalaistaustaisen ohjaajan tekemät kielipiilliset virheet rohkaisevat naisia käyttämään suomen kieltä sellaisena kuin he sitä osasivat. Kun syntyperäinen kielen puhuja on mitta, johon syntyperäinen kielen puhuja esimerkkinä, mihin voi kehittyä. Syntyperäisen ja ei-syntyperäisen kielenkäyttäjän vuorovaikutukseen liittyy monenlaista osaamisen ja ei-osaamisen epäsymmetrisyyttä. Epäsymmetrisyys korostuu erityisesti silloin, kun syntyperäinen suomenpuhija edustaa instituutiota ja ammattiosaamista, esimerkiksi ohjaaja liikuntaorganisaatiota (ks. Buchert 2015, 161). Ei-syntyperäisen kielenkäyttäjän on ylitettävä sosiaalisia ja kielellisiä rajoja, jotka saattavat estää käyttämästä olemassa olevaa kieliresurssia.

Ryhmäliikunnan tunneilla voi olla eroja, kuinka paljon kielellistä ohjausta tarvitaan. Naisten keskusteluissa tuli ilmi, että esimerkiksi zumbassa ei kaivattu ohjaajalta yhtä tarkkaa kielellistä ohjausta verrattuna joogaan tai itämaiseen tanssiin. Kieli ohjauksen välineenä merkillistyi sen mukaan, miten spesifi ja tarkka kehonkäyttäminen ryhmäliikunnassa oli.

Haasteena syvempi ymmärtäminen

Ryhmäläisten heikohko suomen kielen taito ei ker-tonut siitä, että Suomeen oli vasta muutettu, vaan

Monikielisessä ryhmässä omalla kielellä puhuminen ja kielten limittäinen käyttäminen ovat siten turvallisen ilmapiirin muodostumisen tekijöinä, mikäli rinnalla on myös jokin yhteisesti puhuttu kieli.

Kuva: AdobeStock.

pikemminkin hektisestä arjesta, johon suomen kielen hiominen ei mahtunut. Muutamaa naista lukuun ottamatta, lähes kaikki pystyivät puhumaan arkeen liittyviä asioita, mutta liikunta-aiheisia keskusteluja oli hankaa käydä. Yhtäältä liikuntaan liittyvä sanavarasto on sellaista, jota arkielämässä ei tule välttämättä vastaan sekä toisaalta liikkumiseen ja terveyteen liittyvät teemat olivat osalle vieraita. Lisäksi sekaannusta aiheuttavat toisia lähellä olevat sanat, kuten niska ja nilkka, kynsi ja kylki, liha ja lihava, pelata ja pelätä tai kunto ja kunta. Esimerkiksi kestävyyskunnosta puhuminen aiheutti hämmennystä, koska kunto sanoo assosioi kunta sanan sekä lähellä olleiden kuntavaalien kanssa.

Monikielisessä ryhmässä ohjaajan ja liikkujien kommunikaatioon liittyviä haasteita syntyy myös sanojen merkityksestä. Kansalliset liikuntakulttuurit ovat kehittyneet aikaa ja paikkasidonnaisina vaikuttaen merkityksiin, joita liikkumiseen ja urheilamiseen liittyvät sanat kantavat. Suomalaisessa liikuntakulttuurissa urheilu ja liikunta ovat kehittyneet toisistaan erillisiksi toimintakentiksi, jolloin kielellisesti se näkyy kahtena eri käsitteenä (Itkonen 2021, 38–41). Suomeen muuttaneille tällainen jako ei välttämättä ole tuttu, jos omassa kielessä ei ole erillisiä ilmaisuja urheilulle ja liikunnalle. Tällöin liikunnasta puhuttaessa vastaanottaja saattaa ajatella tavoitteellista treenaamista. Esimerkkikatkelmassa kävimme keskustelua kahdella kielellä siten, että esitin kysymykset suomeksi ja Tina vastasi omalla kielellä.

Eva: Mitä sulle tarkoittaa liikunta?

Tina: Sport, se on säännöllinen fyysinen aktiivisuus, toivottavasti erillinen päivän muusta tekemisestä, koska arkityöt vaativat myös fyysistä voimaa,... mutta se ei ole sama asia.

Eva: Entäs metsässä käveleminen, sellaiset asiat?

Tina: Sanoisin, että se on enemmän viihde, jos vertaa urheiluun, se (urheilu) on enemmän keskittynyt jollekin tavoitteelle, esimerkiksi mennä joku välimatka jossain ajassa.

Haastattelukatkelma osoittaa, että liikkumisen ja siihen liittyvien sanojen ja merkitysten ymmärtäminen ei ole universaali vaan on sidoksissa siihen, miten omassa yhteisössä on vallitsevaan liikuntakulttuuriin sosiaalistuttu (Berger & Luckmann 1994). Liikuntaan liittyvien sanojen kytkös kansallisiin liikuntakulttuureihin ja eri merkitysperspektiiveihin tuo haasteita liikuntaneuvontaan kielellisesti moninaisissa yhteisöissä. Neuvonta edellyttää kielen roolin tuntemista arkielämän sosiaalisen todellisuuden rakentajana. Lisäksi on tärkeä tiedostaa eri yhteiskuntajärjestelmässä kasvaneiden mahdollisia tulkintojen eroavuuksia arjesta ja

asioista, myös liikunnasta ja terveydestä nuoruudessa maksutun valossa. Aikaisemmat tulokset liikunnasta eivät kuitenkaan estä uusien merkitysten muodostumista, mikäli kehollisia kokemuksia avataan asuinmaan liikuntakulttuuriin kontekstissa. Siihen tarvitaan luottamuksellista suhdetta ohjaajaan sekä jokin yhteinen kieli tai tulkkausapu kommunikation onnistumiseksi.

Kieli identifioivana

Kielen identifioiva rooli ilmeni naisten tapoina määrittellä itseä ja paikkansa suomalaisessa yhteiskunnassa. Sosiaalinen paikantuminen läpäisi niin liikkujien kuin myös ohjaajien puhetta ja oli kytköksissä koettuun toiseuteen. Keskustellessani kuulin usein pahoitteluja ”kehnosta suomen kielen taidosta”. Esimerkiksi ensimmäisessä kohtaamisessa ohjaajan kanssa kiinnitin huomiota lauseisiin: ”Minun kielitaitoni ei riitä” ja ”Tiedän omaa paikkani Suomessa”. Näillä ilmaisuilla ohjaaja paikansi itsensä ”heikkona suomen kielen puhujana”, vaikka kävimme sujuvaa, kylläkin aksentilla puhuttua suomea. Ristiriita itsearvioinnin ja suomen kielen puhumisen välillä oli ilmeinen, koska myöhemmin, liikuntaryhmän edessä, näin ohjaajan itsevarmana kielenkäyttäjänä. Kirjoitin havainnosta tutkimuspäiväkirjaan.

Hän (ohjaaja) tuntee oman arvonsa ja osaamisensa, mutta kun hän puhuu itsestään suomalaisen yhteiskunnan kontekstissa, hänestä tulee ikään kuin toinen ihminen, epävarma ja puolikas.../ Hän käyttää monesti ilmaisia minä ja he (liikuntapalvelut), ilmeisesti hän ei koe kuuluvansa siihen organisaatioon, jossa työskentelee.

Sosiaalinen paikantuminen näkyi myös sanavalinnoissa. Ulkomaalaistaustaisista liikkujista puhuessaan käytti ohjaaja ilmaisia naiset tai ihmiset. Kontekstin vaihtuessa arkielämään ja pärjäämiseen Suomessa vaihtui ilmaisu maahanmuuttajaksi.

Sosiaalinen paikantuminen sekä muutos, toisin sanoin sosiaalinen persoonan vaihtuminen, oli havaittavissa myös liikkumaan tulleiden naisten puhussa. Sosiaalisella personalalla (henkilöllä) tarkoitetaan ohjaajan sekä liikkujien tapoja määrittellä omaa persoonaa sekä joukkoon kuulumista sen mukaan, mistä kehyksestä käsin tulkintoja tehtiin. Daviesin ja Harrén (1990) sosiaalisen asemoinnin teorian (*social positioning theory*) mukaan ihmisten käsitys itsestään on dynaaminen ja muuttuu sitä mukaa, miten muut määrittelevät kyseistä henkilöä sekä hänen sosiaalista paikantumistansa ja luotettavuutta.

Joukkoon kuulumiseen ja osallisuuden tunteeseen vaikuttivat kokemukset siitä, oliko sosiaalista tilaa puhua kieltä aksentilla tai virheineen. Jos ohjaaja on syntyperäinen suomen kielen puhuja, saattoi hänestä muodostua rima, johon omaa puhumista verrattiin. Siten ei uskallettu käyttää vasta kehitteillä oleva kielitaitoa.

Raquel: Mä tunnen kun... kun vammaisen henkilö, mulla on sellainen tunne, kun mä aa... en voi vastata heti, kun kysytään suomeksi, mulla tosi hankala, mä ymmärrän heti, mutta mulla todella vaikea puhua, sen takia mä en halua, että joku kysyisi minulta jotain... esimerkiksi liikunnan tunteilla mä aina seison takana ja mä ymmärrän, mutta mä en halua vastata, mä teen paljon virheitä ja.... aa taas se on maahanmuuttaja.

Eva: Onko virheen tekeminen huono?
Raquel: Minulle se on.

Raquelin kielitaito oli riittävä suomen kielen puhumiseen, mutta hän ei halunnut tulla ei-suomenkielisenä tunnistetuksi ja valitsi siksi takarivin paikan. Hänelle haaste ei ollut niinkään toisissa liikkujissa, vaan mahdollisesti ohjaajan osalta puhutetuksi tulemisessa, jossa saattoi paljastua hänen ”maahanmuuttajuus”.

Ohjaajan ja liikkujien puhetaidon arvioimisessa kehnoksi ei otettu itse asiassa kantaa siihen, miten arjessa tultiin suomen kielellä toimeen, vaan siinä määriteltiin maahanmuuttajuutta eli sosiaalista persoonaa, johon liittyy riittämättömyyttä ja osamattomuutta. Tällaista ”vajavaista tai puolikasta persoonaa” on Stuart Hall (2019) kuvannut minäkuvan paikalta siirtymisenä, jossa toiseen maahan muuttaessa aikaisemmin omaksuttu minäkuva hajoa ja elämään opitaan ”erojen kautta ja kanssa” (Hall 2019, 27).

Nimesin havainnot sosiaalisen paikantumisen muuttumisesta *jakaantuneeksi sosiaalisiksi tilaksi* ja siihen liittyvän minäkuvan *opituksi maahanmuuttajuudeksi*. Opittu maahanmuuttajuus on sosiaalinen tila, jossa valtaväestön keskuudessa määritellään itseä puutteiden ja riittämättömyyden kautta. Tutkimani monikielisissä liikuntaryhmissä tuli esille kuitenkin eheämpiä ja kokonaisempia ihmisiä, koska omia taitoja ei tarvinnut verrata valtaväestöön.

Kielikäytännöt yhteisön luojana

Kuvailin edellisissä luvuissa kielten käyttämiseen liittyviä tilanteita ja ratkaisuja kielen kommunikatiivisen sekä identifioivan funktion kautta lähinnä yksilöiden näkökulmasta. Käytännöt monikielisisä liikuntaryhmissä vaikuttivat lisäksi siihen, kuin-

ka merkitykselliseksi suhteet liikuntaryhmän sisällä muodostuvat. Merkitykselliset suhteet voivat syntyä yksittäisten jäsenten, esimerkiksi ohjaajan ja joidenkin liikkujien välillä tai yleisesti koko liikuntaryhmän sisällä, riippuen siitä, millaisia kielellisiä käytäntöjä tuotetaan ja toisinnetaan.

Yhtäältä naisten omakielinen puhe piirsi rajoja, koska niin pukuhuoneessa kuin liikuntatilassakin naiset ryhmittivät samaa kieltä puhuvien lähelle. Etuna toimintatavassa oli se, että vaativimmissa liikkeissä tai asennoissa sai ohjaaja tarvittaessa läheltä käänösapua. Toisaalta omakieliset ryhmät näyttivät paradoksaalisesti toimivansa myös yhdistäjinä. Mahdollisuus puhua omalla kielellä oli osoitus siitä, että eri kielillä puhuminen oli sosiaalisesti ja moraalisesti hyväksyttyä, joten kielten välillä puuttui tunnistettava hierarkia. Omakieliset puhekuplat toimivat ikään kuin sosiaalisena liimana, sillä pakehksunnan puuttuminen kertoi erikielisten liikkujien sekä heidän kieltensä hyväksymisestä sellaisenaan. Monikielisessä ryhmässä omalla kielellä puhuminen ja kielten limittäinen käyttäminen ovat siten turvallisen ilmapiirin muodostumisen tekijöinä, mikäli rinnalla on myös jokin yhteisesti puhuttu kieli.

Osallisuuden ja joukkoon kuulumisen näkökulmasta suomen kielen puhuminen merkityksellistyi rajojen piirtäjänä laajasti katsottuna osajien ja ei-osajien välillä. Toisaalta juuri suomen kieli toimi yhdistävänä tekijänä ollessaan monikielisessä ryhmässä kommunikation ja vuorovaikutuksen väline. Kieleen liittyvien merkitysten ambivalentti luonne kertoo siitä, kuinka kontekstin vaihtuessa muuttuvat myös kielen käyttämiseen liittyvät merkitykset ja kielenkäyttäjien sosiaaliset paikantumiset. Kielten käyttäminen liikuntaryhmissä on siten paljon enemmän kuin ryhmäläisten liikuttamista ja liikkeiden ohjaamista. Se on myös yhteiskunnallista vuorovaikutusta, jossa neuvotellaan identifioitumisesta, asemoitumisesta ja tunnustamisesta (Lehtonen 2015, 55–56).

Muodostuuko omakielisestä puheesta rajoja vai ei, riippuu kokonaisvuorovaikutuksesta, ei niinkään tietyistä yksittäisistä tekijästä. Hyvän ilmapiirin muodostumisessa oli ylipäänsä merkitystä sillä, että pukuhuoneessa oli jatkuvaa keskustelua. Muissa liikuntatiloissa kohdattu puhumattomuus koettiin hankalaksi, koska tilassa puuttui inhimillinen kohtaaminen. Tervehdykset sekä keskustelut pukuhuoneessa liittyivät joukkoon kuulumisen tunteen muodostumiseen, vaikka useilla kielillä puhuttiinkin.

Lopuksi

Liikunnan harrastaminen monikielisessä ryhmässä on kompleksinen, jossa sekoittuvat fyysinen tekeminen ja sosiaaliset suhteet. Sosiaalisten suhteiden

muodostumisessa rento, joustava ja limittäinen kielten käyttäminen kertoo suhtautumisesta eri kieliin ja kielen käyttäjiin. Kielikäytäntöjen muodostumisessa ohjaajan valinnoilla on keskeinen rooli. Tavat, miten ohjaaja toimii kielellisesti moninaisessa liikuntayhteisössä, luovat normit ja rutiinit myös liikkujille määrittäen sosiaalista läheisyyttä ja moraalista hyväksyntää.

Vapaa-ajan liikuntaryhmässä naisten omat tavoitteet liikunnalle voivat olla monenlaiset. Ohjaajan näkökulmasta tärkein tavoite on tarjota ryhmäläisille hyvä liikunnallinen kokemus. Silloin kieli on väline sen kokemuksen mahdollistamisessa ja valinnat kielikäytäntöihin liikkumista sekä liikkujien minäkuvia tukevia. Vaikka ryhmäliikunnan tunneille tullaan liikunnan vuoksi, jossa ensisilmäyksellä kehollinen tekeminen ylittää puhuttujen kielten rajat, saattaa kuitenkin juuri kieliin liittyen muodostua vaikeasti ylittettäviä sosiaalisia esteitä ja kuiluja.

Kirjallisuus

- Bauman, Zygmunt (2020). *Sosiologinen ajattelu*. 8 painos. Tampere: Vastapaino.
- Berger, Peter L. & Luckmann, Thomas (1994). *Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen*. Suom. V. Raiskila. Helsinki: Gaudeamus.
- Buchert, Ulla (2015). *Maahanmuuttajuuden institutionaaliset kategoriat*. Kuntoutussäätiön tutkimuksia 87/2015. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Davies, B. & Harré, R. (1990). Positioning: The discursive production of selves. *Journal for the Theory of Social Behavior* 20(1), 43–63.
- Hall, Stuart (2019). *Mitä on tekeillä? Esseitä vallasta, uusliberalismista ja monikulttuurisuudesta*. Suom. M. Lehtonen & O. Löytty Tampere: Vastapaino.
- Itkonen, Hannu (2021). *Liikkumisen sosiologia*. Tampere: Vastapaino.
- Kurhila, Salla Kristiina (2001). Asiantuntijuuden kerrostumia. Syntyperäiset ja ei-syntyperäiset suomenpuhujat virkailijoina ja asiakkaina. Johanna Ruusuvoori, Markku Haakana & Liisa Raevaara (toim.) *Institutionaalinen vuorovaikutus. Keskusteluanalyttisiä tutkimuksia*. Tietolipas 173. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 178–195.
- Lehtonen, Heini (2015). *Tyylitellen: Nuorten kielelliset resurssit ja kielen sosiaalinen indeksisyys monietnisessä Helsingissä*. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Pöyhönen, Sari, Nuolijärvi Pirkko, Saarinen Taina & Kangasvieri Teija (2019). Kielipolitiikka ja kielikoulutuspolitiikka monipaikkaisina ilmiönä ja tutkimusaloina. Taina Saarinen, Pirkko Nuolijärvi, Sari Pöyhönen & Teija Kangasvieri (toim.) *Kieli, koulutus, politiikka. Monipaikkaisia käytänteitä ja tulkintoja*. Tampere: Vastapaino, 9–24.
- Rönkkö, Eva (2023) *Mukana ulosuljettuna. Etnografinen tutkimus ulkomaalaistaustaisten naisten ohjatusta ryhmäliikunnasta*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Rönkkö, Eva (2020) Yhteiskunnallista peliä liikuntakentällä – liikuntapolitiittiset asiakirjat ja Liikunta & Tiede –lehti ulkomaalaistaustaista määrittelemässä vuosina 1990–2018. Jouko Kokkonen & Kati Kauravaara (toim.) *Eriarvoisuuden kasvat liikunnassa*. Liikuntatieteellisen seuran julkaisu nro. 175. Helsinki: Liikuntatieteellinen seura, 114–140.